

היום נלמד בעזרת ה':

יומא דף לו

ומניין שבאנא: בשלוש מקומות נאמר לשון 'כפרה' בודיו של כהן גדול, במעשה העגל, ובעגלה ערופה. בחורב נאמר לשון 'אנא', ובעגלה ערופה מוזכר שם ה'. וידיו כהן גדול לומד גם מחורב וגם מעגלה ערופה - ולכן צריך לומר בו לשון 'אנא', ולהזכיר בו את ה' ('אנא השם'). הגמרא שואלת מדוע עגלה ערופה לא לומדת מחורב שצריך לומר 'אנא'.

משנה: בא לו: במשנה הקודמת מובא שהכהן הגדול התודה על הפר בין האולם ולמזבח, לאחר מכן הוא הלך אחורה לכיוון מזרח סמוך לפתח העזרה, שם הובאו שני השעירים עליהם היה עורך הגרלה מי שעיר להשם ומי שעיר לעזאזל. ההגרלה היתה צריכה להיעשות דווקא בחצי הצפוני של העזרה, מכיון שהשעיר להשם הוא קרבן עולה ששחיטתה בצפון וכל מעשי השעיר טעונים צפון.

מוכני לכיור: מי הכיור התקדשו בכך שהיו בתוך כלי שרת, ובעקבות כך היו נפסלים בלינה כשעלה עמוד השחר ופסולים מלקדש בהן. בן קטין יצר פיתרון מכני לבעיה, שעל ידו היו מורידים את הכיור בלילה לבור שבעזרה והמים שבתוכו היו מתחברים עם מימי הבור ולא נפסלים.

גמרא: לצפון המזבח: המשנה מדגישה שהכהן היה הולך לצפון המזבח - מכאן שהמזבח כולו עמד בדרום וקצהו הסתיים בדיוק באמצע העזרה (ממנו ואילך מתחיל צד צפון). שיטה זו היא שיטת רבי אלעזר בן יעקב, אך דבר זה אינו תואם עם שיטת רבי אלעזר ברבי שמעון שהובאה לעיל כשיטת המשנה הקודמת - שהפר היה עומד בין האולם ולמזבח - מכאן שהמזבח היה משוך קצת לצד צפון, אחרת היה אסור לשחוט אותו בין האולם ולמזבח?

הגמרא מתרצת שבאמת גם המשנה לעיל אינה כפי שביארה הגמרא שם, אלא כשיטת רבי אליעזר בן יעקב כבמשנתנו. ואת הפר היו מעמידים 'בין האולם ולמזבח', כלומר לא ממש בין האולם ולמזבח, אלא קרוב מאד לשם סמוך לקצה החצי הצפוני של העזרה.

(המשך בדף הבא ↓)

דמצדד אצדודי: התלמיד צריך ללכת אחרי רבו אבל קצת מן הצד, כלומר שחציו יכסה את רבו.

תנו רבנן ונתן אהרון: הכהן היה נותן גורל אחד שכתוב עליו להשם על שעיר אחד, וגורל אחד שכתוב עליו לעזאזל על השעיר השני.

בפסוק כתוב בתחילה לשון רבים 'ונתן אהרון על שני השעירים גורלות', ולאחר מכן לשון יחיד 'גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל'. הגמרא מבארת שאי אפשר לומר שיתן שני גורלות שכתוב עליהם 'להשם' על השעיר האחד, ושני גורלות שכתוב עליהם 'לעזאזל' על השעיר השני – מכיון שכתוב 'גורל לה' ו'גורל לעזאזל' (לפי גירסת הגר"א) דהיינו 'גורל' אחד.

אי אפשר גם לומר שיתן על כל שעיר גורל להשם וגורל לעזאזל - כי כתוב 'אחד להשם' כלומר יש רק גורל אחד שכתוב עליו 'להשם'.

אמנם לשון רבים 'גורלות' בהא ללמד שיהיו שני הגורלות שונים ועשויים מאותו חומר.

בירידתו מקדש ידיו ורגליו מן התחתון: בתחילה היו לכיור שני בדים בלבד, אחד מלעלה ואחד למטה. בערב כאשר כמות המים היתה יורדת היו מקדשים מהברז התחתון. נחלקו המפרשים האם בן קטין עשה שנים עשר בדים בחלק העליון של הכיור (ואם היו נצרכים שוב לקדש בערב היו מקדשים מהברז התחתון), או שכן קטין עשה את הברדים בחלק התחתון.

למדנו במשנה לעיל - שהילני המלכה עשתה נברשת של זהב על פתח ההיכל:

בשעה שהחמה זורחת במזרח היא מאירה על הנברשת שהייתה בצד מערב, והיא הייתה מנצנצת, וכך כולם ידעו שהגיע זמן הנץ החמה ואפשר לקרוא קריאת שמע.

הסימן היה רק לשאר העם ולא לאנשי משמר (= הכהנים שהעבודה מוטלת עליהם), לפי שהם היו מקדימים לקרותה קודם היום, שמא תימשך העבודה ולא יספיקו לקרוא. וכן הסימן לא היה לאנשי מעמד (= ישראל העומדים על הקרבן), שהם היו מאחרים לקרותה לאחר הקרבת התמיד.

(המשך בדף הבא ↓)

למדנו במשנה לעיל - שהילני המלכה עשתה טבלה של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה (= כדי שהכהן הכותב את פרשת סוטה יעתיק משם ולא יצטרך להביא ספר תורה):

במס' גיטין נחלקו התנאים האם מותר לכתוב מגילה (= פרשה אחת בלבד) כדי ללמד בה את התינוק.

באלף בית: על הטבלה היה כתוב רק את ראשי התיבות של פרשת סוטה.

בסירוגין: "אם לא נִשְׁכַּב" ואח"כ את ראשי התיבות של המשך הפרשה. "וְאֵת כִּי שָׁטִית" תַּחַת אֵיִשָּׁךְ ואח"כ את ראשי התיבות של המשך הפרשה. "וְתָן ה' אוֹתָךְ" ואח"כ את ראשי התיבות של המשך הפרשה. "וְבָאוּ הַמַּיִם" ואח"כ את ראשי התיבות של המשך הפרשה.